
Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики, реклами та PR-технологій
Надточій Олена Леонідівна.

Наталія Ковтун, Нінель Власенко
(Черкаси, Україна)

КОМУНАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА: СУТНІСТЬ ТА СЕМАНТИЧНИЙ ОБСЯГ ПОНЯТТЯ

Сучасні темпи інформаційного розвитку та запити медіаудиторії вимагають якісно нових підходів до презентації журналістського контенту, особливо того, що стосується актуальних питань для широкого кола реципієнтів. Журналістика покликана невідкладно реагувати на ті суспільні виклики, що запотребовані в цільовій аудиторії. Практичного для кожного із нас важливими постають комунальні потреби. Комунальна галузь охоплює широке коло питань, покликаних забезпечити «життєво важливі потреби людини». Ці потреби існують безперервно, тобто людина постійно споживає воду, користується газом, електроенергією, повинна мати необхідний доступ до водовідведення. Фактично існує необхідність безперервного надання комунальних послуг.

Власне питання функціонування комунальної сфери неодноразово були об'єктом уваги науковців-економістів. Ліва частина цих праць присвячена проблемам галузі та питанням регулювання тарифів на послуги для населення, дотації та збитковості підприємств комунальної сфери, проблемам реформування галузі (О. Гавриличенко[1], Н. Кушнерова [2], Д. Джумабаєва [2], В. Лук'янов [4], С. Мирза [5]).

Щодо оновлення вказаної сфери, останнім часом було підписано низку законодавчих нормативних актів, де обґрунтовано правові основи комунального господарства. Безумовно, як і більшість сфер народного господарства, комунальна галузь перебуває у глибокій кризі. Вона потребує негайного реформування, а також професійного медійного висвітлення/

Попри численну бібліографію стосовно представлення різноматематичного медіаконтенту, комунальна проблематика не була достатньо простудійованою, тому актуальність статті продиктована потребою запропонувати визначення «комунальна журналістика» та окреслити його змістове наповнення.

Відомо, що тематика медійних матеріалів має бути актуальною для реципієнтів. Зважаючи на вказане, питання, що стосуються функціонування необхідної інфраструктури міста, зокрема забезпечення такими необхідними для нормального життя людини речами, як транспорт, тепло, світло, вода і пов'язаними із ними категоріями, якраз і належать до критично важливої інфраструктури, якою мають опікуватися посадовці на державному та місцевому рівнях.

Перш ніж визначити сутність поняття «комунальна журналістка» необхідно з'ясувати семантичне значення лексеми «комунальний». У цьому аспекті варто зазначити, що ця термінолексема має радянське коріння, бо корінь «комун» походить від номена «комуна».

У «Словнику української мови» зазначено таке: «комуна» – це «1. Колектив осіб, що об'єдналися для спільного життя на засадах спільності майна та праці. 2. Форми сільськогосподарського кооперування, при якій усуспільнюються всі засоби виробництва, а споживання та побутове обслуговування здійснюються на громадських засадах»; 3. Те саме, що комунізм...» [6, с. 254].

Безумовно, тотальна колективізація, популярна в СРСР, призвела до активного поширення терміна «комунальний». У загадуваному вище словнику подано таке значення: «Комунальний, (а, е). 1. Який належить до міського господарства, пов'язаний з ним» [6, с. 254]. Тому й таким поширеним став прикметник «комунальний» у радянському суспільстві. Наприклад, «комунальна квартира – це та, яка належить міському господарству й заселена декількома родинами наймачів», «комунальний банк – банк, що надає позички на комунальне господарство», «комунальний відділ – відділ виконкому міськради або райради, що займається міським комунальним господарством» тощо [6, с. 254].

Поняття «комунальне господарство» визначено в зазначеному вище словнику як «сукупність господарських підприємств, організацій та установ, які задовольняють побутові потреби міського населення (житлове будівництво, енергомережа, водопостачання, транспорт і т. ін.). Відповідно, «комунальник – це той, хто працює в комунальному господарстві» [6, с. 254], а під «комунальними послугами» – «забезпечення населення міст водою, газом, опаленням, електрикою тощо» [6, с. 254].

У цьому аспекті варто вказати на те, що для позначення цієї суспільної сфери часто оперують також і поняттям житлово-комунальні послуги, оскільки лексема «житловий» означає те, «що стосується до житла, жител, пов'язаний з ними» [7, с. 907]. У нормативних актах та науковій літературі відсутнє єдино прийняте визначення поняття ЖКГ. В. Гавриличенко розглядає його так: «ЖКГ – це багатогалузеве господарство, яке охоплює найважливіші сторони життя сучасного населеного пункту, налічує декілька тисяч підприємств і організацій і є невід'ємною життєзабезпечувальною складовою економіки нашої країни» [1, с.192].

Щодо терміна «житлово-комунальні послуги», то вперше його було потлумачено у відповідному українському законі 2004 року, де «житлово-комунальні послуги визначають як результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання й знаходження осіб у житлових та нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд згідно з нормативами, нормами, стандартами, порядками і правилами» [2].

Як зазначає С. Мирза, «з юридичної точки зору житлово-комунальну послугу також можна охарактеризувати як суспільні відносини між її постачальником та споживачем з приводу надання вказаної послуги; житлово-комунальні послуги є діючим фактором в нормативному регулюванні сфери житлово-комунального господарства, що мають за мету підвищення якості та ефективності цих послуг згідно з договорами про їх надання» [5, с. 353].

Як бачимо часто поняття «житлово-комунальне господарство» ототожнюють лише із житловою сферою, бо житлова галузь не охоплює весь спектр надання житлово-комунальних послуг. Фактично поняття ЖКГ є дещо вужчим, аніж комунальне господарство, однак в окремих контекстах ці термінолексеми варто сприймати як синоніми.

Оскільки в науковій літературі відсутнє визначення поняття «комунальна журналістика», то спробуємо дати йому авторську дефініцію на основі лексеми «комунальний» та вказаних вище визначень поняття «житлово-комунальне господарство». Отже, під комунальною журналістикою будемо розуміти відповідну журналістську галузь, яка висвітлює проблеми комунальної сфери з метою їхнього повного чи часткового розв'язання. Важко не погодитися з думкою про те, що комунальна сфера відіграє надзвичайно важливу роль для життєдіяльності кожної людини окремо і країни загалом. Вона повинна працювати безперервно та одностайно, а також відповідати запитам населення, що оплачує комунальні послуги. Без злагодженої роботи всіх її елементів неможливо забезпечити необхідні базові умови для життя людини. Важливо також урахувувати й те, що вона включає в себе комплекс підгалузей, як-от: «інженерну інфраструктуру, будівництво об'єктів комунальної власності, водопровід та систему водовідведення (це, зокрема, прокладання та ремонт водопровідних труб, водозабір, очищення та доставку води в багатоквартирні будинки та на виробничі об'єкти, підігрів води для необхідного гарячого водопостачання, водовідведення стічних вод тощо); теплопостачання та опалення (робота котельні та ТЕЦ, збір у роботі яких може призвести до паливно-енергетичної кризи); капітальний ремонт будівель, а також поточний ремонт внутрішніх загальнобудинкових інженерних комунікацій та систем (будівлі); збирання, вивезення, а також утилізація сміття та інше, безперебійне енергопостачання, зростання тарифів на електроенергію, диференціація тарифної політики для населення та підприємств, транспорт, ціни на проїзд» [3].

Варто враховувати й те, що нинішня система комунального господарства була успадкована ще з радянської системи планової економіки, а тому в нинішніх умовах вона виявляє себе не дієздатною й малоефективною. Її утримання є складним і для споживачів комунальних послуг, так і для бюджетної системи. Критична ситуація, яка склалася, виявляється насамперед у нерентабельності та дотаційності галузі, високим рівнем витрат, відсутністю економічної мотивації працівників, їхніми низькими зарплатами, відсутністю конкурентного ринкового середовища, високим рівнем зношеності основних фондів,

неекономним використанням води та енергії, відсутністю енергоощадних технологій. Часто через зношеність обладнання котельні опрацюють повітря, а в оселях містян температура низька.

Нині на державному рівні поступово впроваджуються програми енергоефективності й раціонального використання природних ресурсів. І державі, і громадянам варто об'єднати зусилля стосовно виведення вказаної сфери із кризи. Ще однією важливою проблемою є монополізм на комунальному ринку. Варто формувати сучасні економічні відносини в цій сфері, шукати найбільш ефективні організаційно-правові форми роботи управлінських компаній. Власники багатьох об'єктів комунальної форми власності повинні проводити на визначеній території єдину соціальну та фінансову політику у цій сфері. Без впровадження ефективних технологій не можливо забезпечити роботу інженерної інфраструктури, різних будівель, населених пунктів, створюючи зручності та комфорт для проживання та перебування у них громадян шляхом забезпечення їх широким діапазоном життєво важливих послуг.

Наразі держава проводить програму підвищення якості житлово-комунального обслуговування населення, заходи, спрямовані на сприяння підготовки кадрів для ЖКГ, залучення в галузь приватних інвестицій. Хочеться вірити, що за умови формування сприятливого конкурентного середовища в галузі ЖКГ та більшої прозорості її функціонування, призведе до якісного обслуговування житлово-комунального фонду, а також до зниження цін на послуги ЖКГ. Усе вказане вище і є основними проблемами галузі.

Зважаючи на вказане, медійники, які висвітлюють у своїх матеріалах проблеми в комунальній галузі, мають урахувати всю її багатоаспектність та складність, фахово оперувати фактажем та уникати маніпуляцій, пов'язаних із тарифами й іншими важливими питаннями. Тому журналісти повинні фахово та всебічно висвітлювати пов'язані із цими сферами питання, аби допомагати людям у вирішенні комунальних проблем.

Коло питань, запропонованих у статті, спонукає до подальших науково-практичних напрацювань щодо висвітлення комунальної проблематики в медіа та підготовці якісного інформаційного контенту.

Література:

1. Гавриличенко В. Сучасна парадигма економічного механізму функціонування житлово-комунального господарства. / В. Гавриличенко // *Коммунальное хозяйство городов*. – №78, – 2007. С. 192 –197.
2. Закон України «Про житлово-комунальні послуги». // *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2018, № 1, ст.1. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>.
3. Кушнерова О. Н., Джумабаева Д. Р. Проблемы ЖКХ на муниципальном уровне и пути их решения. / О. Н. Кушнерова, Д. Р. Джумабаева // *Электронное научное издание «Ученые заметки ТОГУ»* 2017, Том 8, № 4, С. 46 – 50.
4. Лук'янов В. І. Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку житлово-комунального господарства регіонів України. / В. І. Лук'янов // *Проблеми економіки*. – 2017, – № 4, С. 206–211.
5. Мирза С. С. Щодо питання про визначення поняття житлово-комунальної послуги. / С. С. Мирза // *Вісник Нац. ун-ту внутр.справ*. 2004. – Вип. 27. С. 350 – 355.
6. *Словник української мови: в 11 томах*. Том 4, 1973. С. 254.– Режим доступу: <http://sum.in.ua/>.
7. *Словник української мови: в 11 томах*. Том 9, 1978. Стор. 907.– Режим доступу: <http://sum.in.ua/>.